

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר בחינות

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה !

מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان	מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن ומلاءمات שנה السنة חודש الشهر מועד موعد סמל ביה"ס מס' תעודת הזהות رقم المدرسة رقم الهوية יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
---	--	-------------------------------------

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أعطي دفتر إضافي

* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה : בגרות

מועד הבחינה : קיץ תשפ"ב, מועד ב

מספר שאלון : 075-282

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לבתי ספר עצמאיים

א. משך הבחינה : שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון : הבנת הנקרא — 60 נקודות

פרק שני : הבעה בכתב — 40 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראה מיוחדת : יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.

שים לב : בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

פרק ראשון: הבנת הנקרא — 60 נקודות

לפניך שני מאמרים. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

מאמר א

איך לזהות מחלוקת הרסנית?

מעובד על פי עלוני פרה"ש ומקורות חז"ל על פרשת קורח

א. מחלוקת היא חזון נפרץ בכל הדורות, והאדם הפשוט המאזין להדיקה עומד נבוך. לשני הצדדים החולקים יש טענות שיש בהן היגיון. השומע צד אחד נוכח כי הצדק עמו, ואף השומע את הצד האחר – חש כי עמדתו משכנעת...

ב. המְשָׁנָה במסכת אבות מלמדת כי מחלוקת קורח ועדתו מייצגת מחלוקת שאינה לשם שמים. ואכן בהתבוננות במאפייניה ניתן ללמוד כיצד לזהות טיבה של כל מחלוקת המתעוררת במרוצת הדורות.

ג. בראש ובראשונה צריך לחפש את הסיבה האמיתית למחלוקת, את מה שמעבר לכל הנימוקים המוצהרים והמילים המרשימות. קורח מנסה להציג את התנגדותו למשה ולאחרון במושגים של שוויון, כשבעיניו תְּרָמָה הרוחנית של כלל העם גבוהה במידה שווה: "כי כל העדה כָּלם קדושים... ומדוע תתנשאו על קהל ה'?" (במדבר ט"ז). אגב כך הוא גם מגייס את הקהל לקחת חלק בקנוניה, כאילו היה זה עניינם שלהם.

ד. אולם ניתוח ראשוני חושף מיד את המניעים האישיים הפסולים החבויים מתחת למילים היפות: קנאה, תחרות ותאוות שררה. מאבק כזה - אין בו אחריות של ממש לעם – למרות ה"דאגה" הכנה, כביכול, להערכת הציבור ולזכויותיו. השכילה לבטא זאת אשתו של און בן פלט, שמנעה אותו מלהגיע למפגש קורח ועדתו. "אמרה לו: מה אֶכַּפֶּת לך? אם משה הרב - אתה התלמיד; ואם קרח הרב - אתה התלמיד." (סנהדרין קט, ע"ב).

ה. מבט עומק אל ה"הגנה על זכויות הציבור", כביכול, מוביל למאפיין מובהק נוסף של המחלוקת - היעדר עשייה חיובית. המחלוקת הינה כולה ביטוי לשלילת הזולת, להרס. אין בה עדויות למעשי חסד או להגנה על החלשים, על הקשישים או על החולים. היא עשויה אולי להבטיח הבטחות ולבנות מגדלים פורחים באוויר, אך בשטח היא מבקשת לערער את היציבות ולמוטט את היסודות.

ו. קורח מעוות את דברי משה ומציג אותם בצורה מסולפת. הוא מופיע עם עדתו בטליתות שכולן תכלת כדי ללעוג להלכה המחייבת פתיל תכלת הנראה, לכאורה, מיותר. גם טענתו שיש לפטור ממזוזה בית מלא ספרי קודש מכוונת למטרה דומה. הוא משתמש בהיגיון אנושי, לכאורה, כדי לסתור תורה שאינה ממקור אנושי. הוא מספר גם את הסיפור מעורר הרחמים על האלמנה המסכנה ש"נאלצה" לתת את כל אשר לה כמתנות כהונה, כדי להראות כאילו התורה, שהיא במהותה תורת חסד, אינה חסה על החלש. שיטה זו של סילופים, לגלוג והוצאת דברים מהקשרם תוך שתילת עמדות מוסוות – אף היא מסימניה המובהקים של אופוזיציה שאינה פועלת לשם שמים.

ז. מנגד עומד משה, שאינו שותף למחלוקת. שימו לב למושג "מחלוקת קורח ועדתו". לא נכתב: "קורח ומשה", אלא "קורח ועדתו", כי משה אינו צד במאבק. הוא אינו חס על כבודו, אלא מטריח את עצמו להגיע אל האנשים המערערים את מנהיגותו ואף מבקש לתת תשובות

לטענותיהם - אך דבריו נופלים על אוזניים ערלות. מסתבר שקורח בוחר במודע שלא להקשיב ולא להשיב להסבריו של משה: "לפי שהיה פיקח ברשעו; אמר: אם אני משיבו, יודע אני בו שהוא חכם גדול, ועכשיו יקפחני בדבריו". משה התאמץ להתמודד עם קורח בדרך עניינית, אך "כשראה שאין בו תועלת, פירש ממנו". כי מחלוקת שאינה לשם שמים אינה באמת מחלוקת הדעות, אלא פוגעת בלבבות עד כדי שנאה ונטירת איבה בין איש לרעהו.

ח. לעומת מחלוקת זו, המְשָׁנָה מציבה את מחלוקת הלל ושמאי כמודל למחלוקת שהיא לשם שמים. חכמינו מדגישים את תרומתה של מחלוקת מסוג זה לבירור האמת ולחשיפת המורכבות של ההלכה: כאשר בני-אדם בעלי דעות שונות מחפשים את האמת לאמיתה – הציבור יוצא נשכר. מגוון הדעות מציג היבטים רבים יותר ומוביל להבנה מקיפה ומעמיקה.

ט. ר' יונתן אייבשיץ (ייערות דבש' ב, ח) מציג מאפיין בסיסי שבאמצעותו ניתן לקבוע את טיבה של המחלוקת: "... אם המחולקים ובעלי הריבות ... הם אוהבים גמורים בלב ובנפש, זהו אות שמחלוקתם לשם שמים; אבל אם אויבים ונוטרים שנאה זה לזה – זהו שלא לשם שמים". בדוגמה של המשנה עומדים הלל ושמאי בקריטריון זה. ניתן היה לחשוב שריבוי הדעות והמחלוקות עלול לפגוע בשלום החברתי שלהם, אך המשנה מעידה ש"אף על פי שאלו אוסרין ואלו מתירין... - לא נמנעו בית שמאי מלְשֹׂא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי" (יבמות א, ד). אלא נהגו האמת והשלום ביניהן (תוספתא יז).

י. זאת משום שכאשר המחלוקת היא לשם שמים, האדם מוציא את עצמו ואת האינטרסים שלו מן המחלוקת. הוא נעשה 'שליח' לערך, לאידיאל, לרעיון שלמעלה ממנו ושלמענו הוא פועל; על כן ה'אני' שלו, רגשותיו ותחושותיו, אינם מעורבים כלל במחלוקת. לעומת זאת, כאשר המחלוקת אינה לשם שמים והאדם מונָע מאהבת עצמו ומאהבת כבודו, הוא נגוע מכף רגל ועד ראש ביחס לעניין שבו הוא חולק, ועל כן הוא אינו אובייקטיבי. האגו שלו וכל מטעניו החושיים והרגשיים נהפכים לחלק מרכזי במחלוקת, וזו מתבטאת במאבקי כוח. מחלוקת ה'אגו' היא אפוא מחלוקת שאינה לשם שמים, וממנה יש להתנקות.

יא. את ההבדל בין המחלוקות האלה אנחנו נדרשים לזהות גם בחיים שלנו, ובכך לארגן במוחנו את הבלבול ואת המבוכה. ממחלוקת הרסנית יש לברוח כמפני אש; ואילו מחלוקת בונה, החותרת אל האמת, היא ראויה ולגיטימית. היא תוביל את כולנו לעולם טוב יותר, מתוקן יותר, וסופה להתקיים.

תולעת המחלוקת

מעובד על פי "עלה לתרופה", גיליון 258 תשע"ד

- א. כדי ליצור יצירת מופת צריך להשקיע מאמץ וכישרון. החיים שלנו מלאים יצירות כאלה, אך תולעת קטנה ומוסווית עלולה להרוס אותן. עדות לכך מצאנו בפרשת השבוע, במחלוקתו של קרח ועדתו על משה רבנו, העניו מכל אדם.
- ב. מה הייתה העילה למחלוקת הנוראה הזו?
- ג. קרח אדם גדול היה, ראש הלויים, בעל שיעור קומה, אולם דווקא גדולתו הייתה לו לרועץ. קרח ביקש שְׁלֵמוֹת, שלמות מסוג שיוצר בסופו של דבר חורבן. הוא דיבר על 'כל העדה כולם קדושים', אך יהודים פשוטים? למי זה חֶסֶד?! הוא לא הבין מה מקומו של חוט תכלת בודד בטלית שכולה תכלת. מה מקום יש למזוזה אחת קטנה בבית מלא ספרים.
- ד. אם השְׁלֵמוֹת גורמת לאבד את היכולת להחשיב את הפשוט ואת הקטן, זו שלמות הרת אסון. כי יחד עם כיבוש הפסגה אדם מאבד את היכולת לראות את הקרקעית, ושם, בקרקעית, מסתתרים יהלומים.
- ה. ללא ספק שְׁלֵמוֹת שכזו מהולה גם בתחושה של גאווה, וזו צופנת בתוכה את הקנאה ואת התחרות, כי 'לי מגיע'. קרח מערער על מינויו של אליצפן בן עוזיאל לנשיא בדבר ה'. לדבריו, הוא, קרח, ראוי למינוי זה, ומשה הבוֹדֵה מינויים מליבו, מתנשא על קהל ה'.
- ו. גם החכם מכל אדם זיהה את הקנאה בכל תחרות: "וראיתי אני את כל עמל ואת כל פְּשֹׁרֹן המעשה כי היא קנאת איש מרעהו" (קהלת ד, ד). אמנם העולם הזה מתפתח בזכות תחרותיות ומרוץ להצלחות: המצאות ותרופות, מוצרי נוחות וסיוע נולדו כתוצאה ממרוץ זה. אבל כדי לא לאבד את ההצלחה הזו עלינו להישמר מנזקי הקנאה, זו התולעת החודרת אל הנפש פנימה ומחוללת הרס. בגלל תולעת זו גבתה מחלוקתו של קרח והמגפה שבעקבותיה נפשות כה רבות: "... הַמֵּתִים בַּמִּגְפָּה אֲרֶבֶצֶה עֶשֶׂר אֶלֶף וְשָׁבַע מֵאוֹת מִלֵּב הַמֵּתִים עַל דִּבְרֵי קֶרַח (במדבר יז, יד).
- ז. קרח ביקש לייסד יהדות של ניצחונות, יהדות שכולה תכלת. בגישה זו כובשי הפסגה עלולים להסתחרר מהניצחון וליפול. משה רבנו מסר לנו תורה תמימה. בתורת משה הפסגה אינה מסתירה את העמק.
- ח. הן הכישלון, הן ההצלחה הם אתגר. כישלון נועד כדי לעורר תנועה של השלמת החֶסֶד, וההצלחה צריכה לרומם את האדם להכרה בחסד ה' עליו, ומכאן הדרך לענווה, שהיא היא התנאי לשְׁלֵמוֹת אמיתית.

פרק ראשון: הבנת הנקרא (60 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-9.

הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

ענה לפי מאמר א.

1. א. הפסקה הראשונה במאמר א אינה מציגה את הרעיון המרכזי.
לפניך ארבעה היגדים. הקף את ההיגד המתאר את מטרתה של הפסקה הראשונה.
(3 נקודות)

- להציע הגדרות שונות למחלוקת
- לספר סיפור שהיה על מחלוקת
- להציג דילמה לנוכח מחלוקת
- לתאר רקע היסטורי למחלוקת

ב. נסח במשפט או שניים את הרעיון המרכזי של מאמר א'. (4 נקודות)

2. מאמר א מציג תופעה ומאפייניה.

ציין מהו רצף העל של המאמר. הקף אחת מדרכי הארגון: (2 נקודות)

סיבה ותוצאה, היבטים, השוואה, כרונולוגיה, טענה ונימוקים, דיון.

נמק את בחירתך. (4 נקודות)

3. "שימו לב למושג 'מחלוקת קורח ועדתו' " (פסקה ז).

הסבר כיצד מוכיח כותב מאמר א שמִשֶׁה לא היה צד במחלוקת. (4 נקודות)

4. הכותב מביא ראיה לכך שמחלוקת הלל ושמאי הייתה מחלוקת לשם שמים.

נסח בלשונך ראיה זו. (2 נקודות)

הסבר כיצד מוכיחה הראיה שאכן מחלוקת זו הייתה לשם שמים. (2 נקודות)

5. במאמר א - פסקה י היא פסקת השוואה.
 בטבלה שלפניך שבץ בקצרה את התכנים המשווים בפסקה י.
 בכותרת ציין את נושאי התכנים המשווים. (6 נקודות)

		הנושאים
		התבחינים
		החלקים המעורבים
		מידת האובייקטיביות

6. א. כתוב על פי טקסט א את תרומתה של המחלוקת ללימוד התורה. (4 נקודות)

- ב. לפניך מקור נוסף (מעובד):

במעלות - יביט במי שהוא למעלה ממנו, כי על ידי זה ידמה בנפשו כי הוא קָסֵר ולא הגיע למדרגת חברו ויבוא להתקנא בו, ואז יוסיף על חכמתו, כי 'קנאת סופרים תרבה חכמה'. אבל בענייני העולם הזה, דהיינו כל ההצלחות הגופניות כעושר וכבוד - יסתכל במי שהוא למטה ממנו, וישמח בחלקו, בראותו כי יש לו יותר מהרבה אנשים. ("כלי יקר" על שמות כה, י)

- 1) ה"כלי יקר" מסביר את תרומתה של הקנאה ללימוד התורה. נסח בלשונך הסבר זה.

(3 נקודות)

- 2) באיזה תחום הקנאה עשויה להזיק, על פי ה"כלי יקר"? _____ (2 נקודות)
 נמק את תשובתך. (3 נקודות)

ענה לפי מאמר ב.

7. במאמר ב פסקה ו מופיע חלקו הראשון של פסוק בקהלת.
 א. נסח את טענת הנגד שחלק פסוק זה בא לבסס. (3 נקודות)

- ב. כתוב כיצד מבסס הכותב את ההפרכה שלו לטענת הנגד. (3 נקודות)

ענה לפי שני המאמרים:

8. א. בשני המאמרים מופיעה המובאה "כי כל העדה כולם קדושים, ומדוע תתנשאו...".
 ציין את גישתו של קורח המתבטאת במובאה זו, לפי כל אחד מן הכותבים. (4 נקודות)

מאמר א: _____

מאמר ב: _____

ג. שני הכותבים מזכירים שתי דוגמאות משותפות נוספות לחיזוק טענותיהם. (2 נקודות)

ציין מה הן הדוגמאות: _____

הסבר כיצד כל אחד מן הכותבים ממחיש בעזרת דוגמאות אלה את טענותיו. (4 נקודות)

מאמר א: _____

מאמר ב: _____

מילים וצירופים

9. לפניך מילים וצירופים. ענה על השאלות שאחריהם.

א. "הוא מופיע עם עדתו **בטליות שכולן תכלת**" (מאמר א, פסקה ו)

מבין הצירופים שלפניך הקף את זה היכול להחליף את הצירוף "**טלית שכולה תכלת**" על פי המשמעות שלו בהקשרו במאמר ב. (5 נקודות)

לבוש חדגוני

מושלמות מוחלטת

גוונים רוחניים

רוגע פנימי

ב. לפניך רשימת מילים.

המחלוקת, הספרים, הספק, המשי, יעקב

הקף רק את המילים שאפשר להוסיף לפניהן את המילה "**תולעת**" במשמעות הקרובה לזו שבמאמר ב. (5 נקודות)

נמק את בחירותיך.

פרק שני: הבעה בכתב (40 נקודות)

10. בחר באחד מן הנושאים **א** או **ב**, וכתוב עליו מאמר בהיקף של כ-300 מילים לפי ההוראות.

א. "הכול בגלל גפרור קטן"...

לעיתים חילוקי דעות בשל דברים של מה בכך מתפתחים למריבה מתמשכת ולמאבקי כוח, ובמישור המדיני / ביטחוני – אף למאבק אלים.

יש הטוענים שאדם צריך לעמוד על דעתו – גם במחיר של הפרת השלום. לעומתם יש הסוברים שהוויתור למען השלום אינו חולשה, אלא ביטוי לאומץ לב ולבגרות.

כתוב מאמר טיעון, והבע בו את דעתך בנושא זה. נמק את דברך ובסס אותם. תוכל להביא דוגמה גם מניסיוןך האישי.

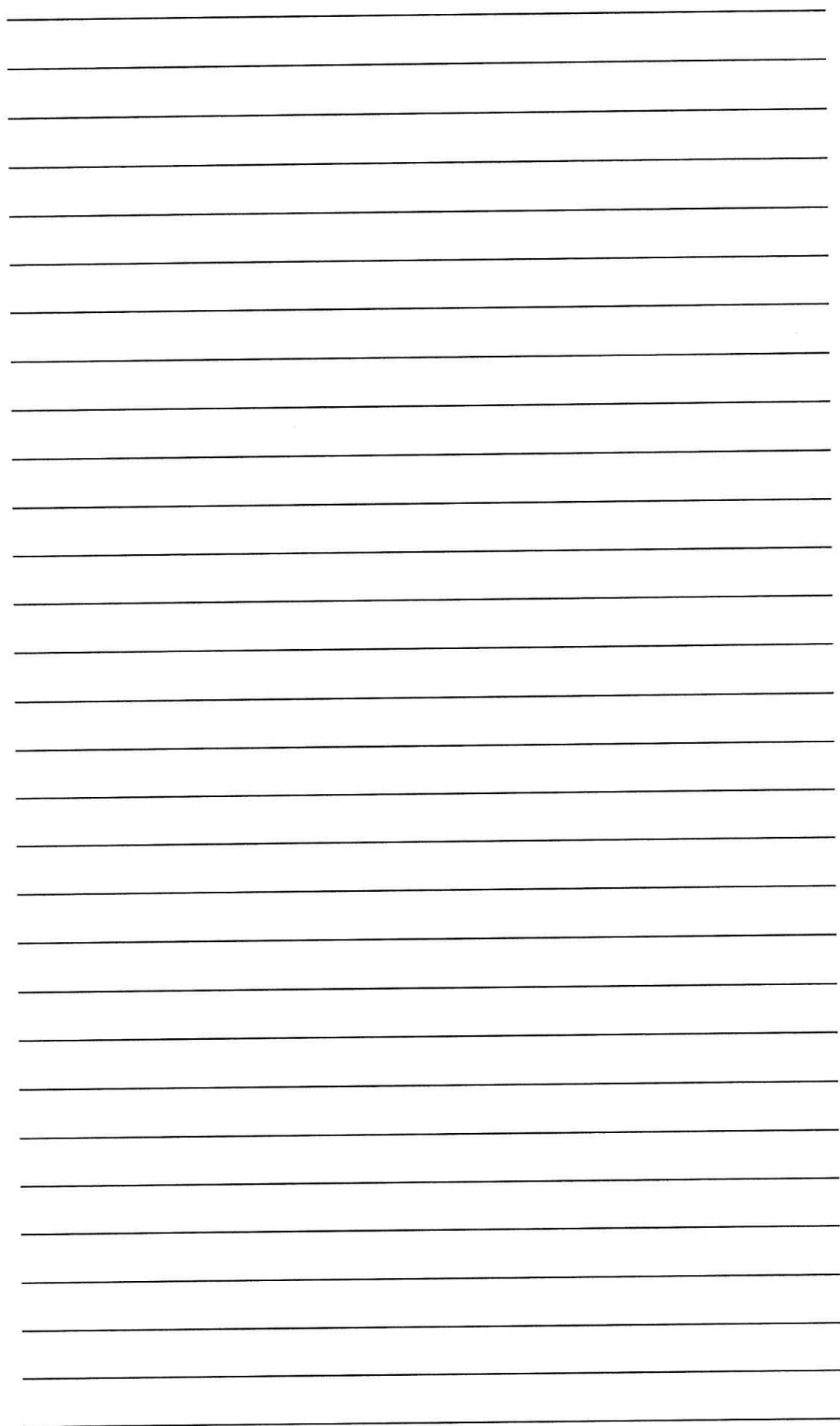
אז

ב. מה שלא רואים מכאן – רואים משם.

מומחים ללמידה משמעותית מעודדים למידת עמיתים ועבודה בקבוצות במקצועות שונים בבית הספר. לדבריהם, עבודת הצוות חשובה – לא רק בהיבט של הקניית ידע. לעומת זאת יש המעדיפים למידה יחידנית, אשר בה כל תלמיד מבצע את המשימות הלימודיות באופן עצמי.

כתוב מאמר טיעון, והבע בו את דעתך על דרך הלמידה המועדפת בעיניך (בקבוצות או באופן יחידני). נמק את דברייך ובסס אותם.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper appears to be a standard notebook page.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper appears to be a standard notebook page, possibly from a composition book or a legal pad. The edges of the paper are slightly irregular, suggesting it might be a scan of a physical document. There is no handwriting or other markings on the page.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper appears to be a standard notebook page, possibly from a composition book. The edges of the paper are slightly irregular, suggesting it might be a scan of a physical document. There is no handwriting or other markings on the page.

אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך